

El 1819, un jove i prometedor escriptor va enviar a l'Acadèmia Francesa un poema per a un concurs convocat sobre el tema "Discurs sobre els avantatges de l'ensenyament mutu". En el poema, el jove parlava dels vaixells de vapor i dels globus. Aquell escriptor es deia Victor Hugo i, a més de la seva qualitat, ja mostrava en aquells versos el seu interès per les màquines i els avenços tecnològics.

Hi ha la impressió força estesa que els romàntics eren contraris a la maquinització i a la revolució industrial. En un moviment tan complex hi va haver de tot, però una bona part dels integrats al moviment contemplaven aquests temes amb admiració i interès, cosa que no els estalviava crítiques a certes conseqüències socials gens positives.

Victor Hugo n'és un exemple i sembla oportú destacar-ho enguany, que se celebra el segon centenari del seu naixement. Podem ressaltar, per exemple, la seva visió del ferrocarril. En un viatge a Alemanya l'anomena "*chemin de fer charmant*" i en dona la imatge de vehicle que permet una excursió pausada, on sembla que "una mà invisible us presen-

Victor Hugo i les màquines

Xavier Duran

"En el bicentenari del naixement de Victor Hugo sembla oportú recordar el seu interès pels canvis tecnològics i la utilització que en va fer per explicar la societat del seu temps"

ta els uns darrere els altres els horts, els jardins i els camps conreats". El viatge en tren plau a un escriptor que, pocs anys abans, havia manifestat que "el cotxe correu no deixa veure res" per culpa de la seva velocitat.

I és que la velocitat també requeria el seu aprenentatge i Hugo era una ment receptiva a les vertiginoses novetats. El seu interès a fer dels nous elements tema de creació literària ens permet de llegir les comparacions que transformen la locomotora en ésser viu: "Calen molts esforços per no figurar-se que el cavall de ferro és una verdadera bèstia: hom el sent bufar en repòs, lamentar-se en sortir, panteixar pel camí; sua, tremola, xiula, renilla..." Tot i que l'oïda el valora més que no pas la vista: "Si hom el veu, tota la poesia se'n va. En sentir-lo, és un monstre, en veure'l, no és més que una màquina."

Però el ferrocarril no és per Hugo un simple element estètic o susceptible de ser personalitzat en els escrits. Hugo creu en la tecnologia, en la ciència. Retreu a alguns companys poetes que, mentre somien, "el ferro i el vapor ardent" transformen el món. I a mesura que avança el segle els seus dubtes sobre els beneficis d'aquest progrés es van esvaint. El 1853 escriu "Force des Choses", on fa un elogi del cable transatlàntic, de l'electricitat, de l'aeròstat, de la locomotora i del progrés sencer.

En llibres de viatges, poemes o novel·les, Hugo no intentava tant explicar com se succeïen els reis, sinó com Watt havia succeït Papin, i Fulton, al seu torn, Watt. Era el que a "William Shakespeare" anomena "La Història real". un intent d'explicar la conjunció entre la revolució social i la revolució industrial. Victor Hugo va viure en un segle ple de maravelles que canviaren radicalment la societat. I tot ser conscient –i denunciar– efectes no desitjables d'aquest progrés, va tenir prou grandesa intel·lectual per no amagar-se en un rebuig primari i utilitzar aquella força del vapor com a matèria poètica i com a element per explicar la societat i –per què no?– contribuir a millorar-la.